

Področje 14: Javna uprava kot zgled

UVOD

Javna uprava ima skozi svoje naročanje in obnašanje velik vpliv na okolje. Zato mora po številnih strategijah, programih in akcijskih načrtih* javna uprava dajati zgled pri okolju odgovornem obnašanju. To ima dvojen namen:

- dati zgled državljanom in jih s tem spodbuditi k bolj okoljsko ozaveščenemu obnašanju ter navadam in skozi zeleno javno naročanje ustvariti okolju prijaznejše izdelke in trg zanje (s čimer se vpliva predvsem na znižanje cen teh izdelkov) in zmanjšati vpliv na okolje (npr. skozi manjšo porabo energije zaradi energetske učinkovitih naprav).

Tako ima javna uprava zmožnost integrirati trajnostni razvoj ne samo v sektorske politike, temveč tudi v potrošniške vzorce posameznikov in podjetij. Kljub načelni usmeritvi za dajanje zgleda pa praksa pogosto pokaže, da javna uprava obljubljenih zgledov v večini primerov ne daje.

*Primeri programov, kjer je kot ukrep nevedno to, da javna uprava daje zgled: Nacionalni akcijski načrt za učinkovito rabo energije za obdobje 2008 – 2016, Operativni program zmanjševanja emisij toplogrednih plinov 2009-2012.

NABOR INDIKATORJEV

- 14.1 Politika za zeleno javno naročanje
- 14.2 Delež zelenih javnih naročil v vseh javnih naročilih
- 14.3 Sistemi ravnanja z okoljem v ministrstvih in vladnih službah
- 14.4 Energetske izkaznice v javnih stavbah

PROFILI INDIKATORJEV

Profil indikatorja	
Naziv indikatorja	14.1 Politika za zeleno javno naročanje
Tip indikatorja	Odzivi
Cilj /zahteva NVO	Priprava in sprejem akcijskega načrta za operacionalizacijo zelenih javnih naročil v Sloveniji.
Cilj glede na vladni program, zakonodajo...	Do konca leta 2008 oblikovati predlog akcijskega načrta za zelena javna naročila, ki bo temeljil na priporočilih in merilih Evropske komisije.
Obrazložitev izbora indikatorja	Ta indikator prikazuje obstoj politike oz. usmerjenost Slovenije za zelena javna naročila. Do nedavnega je bilo zeleno javno naročanje sprejeto kot le še ena neizpolnljiva zahteva okoljskih organizacij. Politike na tem področju v Sloveniji ni bilo, čeprav so številne druge države članice EU pokazale, da lahko s pomočjo zelenih javnih naročil vzpostavimo trg za okolju prijaznejše izdelke in spodbudimo okolju prijaznejše obnašanje. Evropska komisija je zaradi velikega pomena zelenega javnega naročanja julija 2008 objavila sporočilo Javno naročanje za boljše okolje, kar je bila jasna spodbuda za vse države članice, naj pripravijo politike in ukrepe na tem področju.
Metodologija:	
Merska enota /način podajanja	obstoj oz. neobstoj politike za zeleno javno naročanje
Pogostnost merjenja	enkrat na dve leti
Znani viri podatkov	vladni program dela, SVREZ, EU

Profil indikatorja	
Naziv indikatorja	14.2 Delež zelenih javnih naročil v vseh javnih naročilih
Tip indikatorja	Gonilne sile / Odzivi
Cilj /zahteva NVO	<ul style="list-style-type: none"> • Do leta 2013 je Slovenija pri izvajanju zelenih javnih naročil primerljiva s t.i. 7 »zelenimi« državami EU (Nizozemska, Nemčija, Švedska, Finska, Avstrija, Danska, Velika Britanija). • Do leta 2020 75 % vseh javnih naročil v Sloveniji pri izboru ponudnika za nabavo blaga ali izvedbo storitev upošteva okoljska merila.
Cilj glede na vladni program, zakonodajo...	Do leta 2012 doseči v povprečju 50 % "zelenih" javnih naročil v okviru javnega naročanja za izbrane skupine izdelkov in storitev iz EU Priročnika za usposabljanje za ZeJN (papir, gradbeništvo in stavbe, elektronska pisarniška oprema, pohištvo, vozila, električna energija, hrana in gostinske storitve, čistilna sredstva in storitve čiščenja).
Obrazložitev izbora indikatorja	<p>Javna uprava predstavlja enega največjih naročnikov in potrošnikov v Sloveniji. Ocenjena vrednost javnih naročil je v letu 2007 znašala 12,98 % BDP. To pomeni, da ima zeleno javno naročanje velik potencial za odpravljanje okoljskih problemov, saj vpliva na razvoj novih izdelkov, trgov in potrošniških vzorcev.</p> <p>Indikator meri delež zelenih javnih naročil v vseh javnih naročilih, ki pokaže, kolikšen del javnega naročanja tudi v resnici opravlja funkcijo ustvarjanja trga za okolju prijaznejše izdelke in dajanja zgleda državljanom. Gre tako za gonilno silo, kot za odziv. Gonilna sila je v tem smislu, da zeleno javno naročanje omogoča razvoj okolju prijaznejših izdelkov in trg zanje ter s tem zmanjšanje okoljskih vplivov, odziv pa v tem smislu, da gre za ukrep, ki v bistvu predstavlja odziv na netrajnostno proizvodnjo in potrošnjo.</p>
Metodologija:	
Merska enota /način podajanja	delež (%) zelenih javnih naročil glede na vsa javna naročila
Referenčne vrednosti, če obstajajo	stanje ob začetku mandata
Pogostnost merjenja	letno
Znani viri podatkov	SVREZ, UMAR, Ministrstvo za finance

Profil indikatorja	
Naziv indikatorja	14.3 Sistem ravnanja z okoljem na ministrstvih in vladnih službah
Tip indikatorja	Odzivi
Obrazložitev izbora indikatorja	<p>Pri tem indikatorju gre za pregled obstoja sistema ravnanja z okoljem v ministrstvih in vladnih službah. S tem, da ministrstva in vladne službe ravna odgovorno do okolja, dajejo med drugim tudi okoljski zgled državljanom. Sistem ravnanja z okoljem sicer ni obvezen, vendar so se nekatera ministrstva kljub temu odločila, da vsaj z zametki sistema ravnanja z okoljem dajo zgled ostalim državljanom. Pregled obstoja takšnih sistemov bo jasneje prikazal stanje na tem področju in opozoril na možnost širše in obvezne uvedbe sistemov ravnanja z okoljem v ministrstvih in vladnih službah.</p> <p>Sistem ravnanja z okoljem obsega vsaj naslednje elemente: politika ravnanja z okoljem, cilji, akcijski načrt, organizacijsko-izvajalska struktura ter spremljanje izvajanja.</p>
Metodologija:	
Merska enota /način podajanja	delež (%) ministrstev in vladnih služb, ki imajo uveden sistem ravnanja z okoljem
Referenčne vrednosti, če obstajajo	stanje na začetku mandata
Pogostnost merjenja	enkrat na dve leti
Znani viri podatkov	anketa ministrstvom

Profil indikatorja	
Naziv indikatorja	14.4 Energetske izkaznice v javnih stavbah
Tip indikatorja	Odzivi
Cilj glede na vladni program, zakonodajo...	Smernica 2002/91/EC o energetske učinkovitosti stavb, ki zahteva, da imajo vse javne stavbe, ki imajo več kot 1000 m ² površine, na vidnem mestu izobešeno energetske izkaznico.
Obrazložitev izbora indikatorja	Indikator je izbran zato, ker prikazuje izvajanje primera ukrepa, ki lahko služi kot dober zgled javne uprave za javnost. Smernica 2002/91/EC pravi, da morajo države članice sprejeti ukrepe, 's katerimi zagotovijo, da je v stavbah s skupno uporabno tlorisno površino nad 1000 m ² , ki jih uporabljajo javni organi in institucije, ki zagotavljajo javne storitve velikemu številu oseb in se zato te pogosto zadržujejo v njih, energetske izkaznice, ki ni starejša od 10 let, nameščena na vidnem mestu in jasno opazna javnosti.' Ta izkaznica mora podajati podatke, ki omogočajo primerjavo in oceno energetske učinkovitosti stavbe. Kot takšna je lahko eno od učinkovitih orodij za komuniciranje z gleda državljanom. Indikator zato meri, v kolikšni meri je ta ukrep, ki je zakonsko predpisan ukrep s potencialom za komuniciranje o okolju prijaznih stavbah v javni upravi, tudi v resnici izvajan.
Metodologija:	
Merska enota /način podajanja	delež (%) javnih stavb z energetske izkaznico
Referenčne vrednosti, če obstajajo	vsaka javna stavba, ki ima več kot 1000 m ² površine, mora imeti energetske izkaznico
Pogostnost merjenja	enkrat na dve leti
Znani viri podatkov	Ministrstvo za okolje in prostor, EU